

Մշակույթ

Աշխարհին հայսնի բոլոր գրողներն արվեստի հավիտենական օրհնաշափուրթը միշտ ընդդիմադիր են եղել ժամանակի իբրև գաղափարներին: Եվ գրեց այդ ընդդիմությունից է ծնվել գրականության առաջընթացը, հանդիսացել է բարձր ուժ բացառելով բացառաբան գրականության հայսնվելը: Այդ ընդդիմադիր ուժի կրողն է բանաստեղծ Մեսրոպ Մառնոցի բանաստեղծ Միլվա Կաղոնիկյանը, այսօր արդեն

ճեց, որ եթե մի հարկի սակ այսօր մտավորականություն է հավաքվել, ուրեմն ամեն ինչ այնքան էլ չխոր չէ: «Մեր մշակույթի մեջ այսօր կատարվում է մի երևույթ, որն, Աստված չանի, իր լուսնին հասնի: Մեր միջից աստիճանաբար վերանում է մտավորականի այն շիտը, որը ստանձնում է դաստիարակության դասաստիճանական ողջ հոգը: Մենք սովոր ենք սկսած եղի՞ցից, այնպիսի մարդկանց գրի, գրչի, որոնք խտացնում են ողջ ժողովուրդը»:

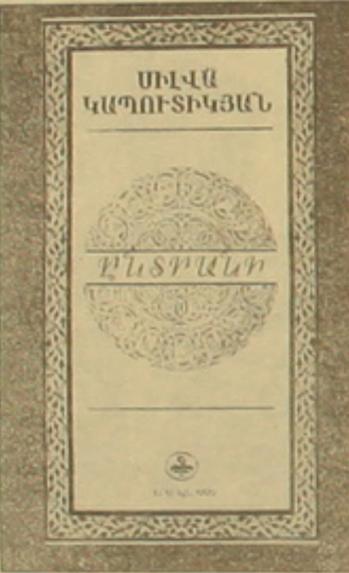
Կաղոնիկյանին նվիրեց ՀՈԱԿ-ի ուկա բանաձև հազվի առնելով բանաստեղծի գործունեությունը նաև հասարակական բնագավառում: Գովեստների անվերջանալի շարքից հետո Միլվա Կաղոնիկյանը ճեց, որ իր համար ավելի հաճելի կլինեի լսել գրի մասին, որովհետև գրի շնորհանդեսն է եւ ոչ թե իր 80-ամյակի շարունակությունը: «Բայց փոքրից լսել եմ այսպիսի խոսքեր եւ իմունիտետս եմ ձեռք բերել: Կարողանում եմ ջղկել, թե ասվածից ո՞րն

Միլվա Կաղոնիկյան. «Չեմ կարող լռել»

«Միակ ռեսուրսնր, որ դարչալ մշակույթի օջախ՝
Երեսնի թեմեյան կենսրոնր»

«Չեմ կարող լռել» հրատարակված առաջին ժողովածուով:

Չորեքշաբթի օրը Հայաստանի թեմեյան մշակութային միությունը կազմակերպել էր բանաստեղծ Միլվա Կաղոնիկյանի «Չեմ կարող լռել» հրատարակված առաջին «Ընթերցանի» բանաստեղծական ժողովածուների շնորհանդեսը թեմեյան կենտրոնում: Ժամանակագրացանի ճեզգիս արձագանքում «Չեմ կարող լռել» ժողովածուն հասկալիս ուժագրավ է գրի վերնագիրն արդեն հուշում է, որ այստեղ հանդիպելու ենք ոչ միայն բանաստեղծի, այլև Բաղրամյան մտածողի, ժամանակին իր գաղափարները թելադրող մարդու խոսքին: Ժողովածուն ինչ-որ տեղ հանդիսանում է «Երբ փակ գրեցից» գրի շարունակությունը: Բայց եթե «Երբ» ամբողջական գիր է, եւ յուրաքանչյուր էլույթ ու հոդված ուղեկցվում է իրեն առնչվող լուսաբանությամբ եւ զգացմունքային անդադարներով, ապա «Չեմ կարող լռել» ժողովածուն վերջին 7 տարիների 93 թ.ից հետո, բանաստեղծի ունեցած ելույթների, հոդվածների, հարցազրույցների ամբողջությունն է: Այս ժողովածուում արդեն հեղինակի խոսքն ավելի համառ, խիստ, զայալից է դարձել:

դին: Այս ֆոնի վրա Միլվա Կաղոնիկյանը հայ մտավորական է բազմա ճեզգիս իմաստով, իր վարով, գործով բարձր է դասում հայ մտավորականի անունը», ասաց նա: Խոսելով հրատարակված առաջին ժողովածուի մասին, Ազատ Եղիազարյանը ճեց, որ դրանց մի մասը տղազրվել է մամուլում, դրանք շնորհիվ են խիզախության:

Թեմեյան մշակույթի վարչության անդամ Կառլեն Դավթյանը, խոսելով Միլվա Կաղոնիկյանի մասին, ասաց, որ նա բարունակում է Բայրել մեր մեծ գրողների ստեղծած մարդկով, որտեղ գրականությունն ու Բաղրամյանությունը զուգահեռ են: ՀՈԱԿ-ի ասեմալթե Ռուբեն Միզախանյանը բանաստեղծի Միլվա

է իսկալիս ամբողջված ստեղծագործությամբ, Բո արած գործով եւ ուրն է արժեզրկման արդյունք: Գովեստներն ավելի են ծանրացնում դասաստիճանական զգացումը: Ինչ տասախան թեմեյան է սամ, Թունանյանը կասեր ծառ ու ծաղիկ սկողին: Ես ասում եմ իմ ժողովրդին այսօր ջերմ սիրո համար»:

Վերում նա ճեց հայ ազգի կարեւոր հասկալիցներից մեկը հայր որդույան մեջ շարժում էր թունելվա այս հորեյանները, որոնք տեղի են ունենում ի հեծուկս ամենի ու ամենի: Բանաստեղծի համար հասկալիս կարեւոր էր, որ այս գրերի շնորհանդեսը կատարվեց ՀՈԱԿ-ի հարկի սակ, որը կուսակցություններից ամենաբանկն է իր համար, որի հետ կաղված է «առաջին սիրո ջերմությամբ»: ՈԱԿ-ն է կազմակերպել նա առաջին այդ Բեյրութ դեռես 1960 թ.: Իրեն հասուկ դիտուկ արտահայտությամբ բանաստեղծի ճեց, որ վերջին 10 տարում երեսունը մշակույթի բազմաթիվ սեր են մեծարանի ու խաղաասն վերածվել, մինչդեռ թեմեյան կենտրոնը, ընդհանրապես, շնորհիվ ՈԱԿ-ի, միակն է, որ սեստրանից վերածվել է մշակույթի սան:

Անչալի հետաքրքիր ելույթներ ունեցան Ռաֆիկ Հովհաննիսյանը, Ավիկ Իսահակյանը, ուրիշներ: ՀՀ ժողովրդական արտահայտի ժեմյա Ավեսիայանի, երգիչներ Թովմաս Պողոսյանի, Արզա Ռսկանյանի, Հովհաննես Բաղդասյանի կատարումները, ասումնքն ամբողջացրին շնորհանդեսը: ԷՄՌԻԱ ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ

Նոր ներկայացում Աճեմյանի անվան թատրոնում Վարազույրից այն կողմ

Գյումրիի Վարդան Աճեմյանի անվան թատրոնի դրամատիկական թատրոնը ներկայացրեց Սամվել Խաչատրյանի ղեկավարությամբ Վարազույրից այն կողմ» հոգեբանական դրաման: Սա թատրոնի 135-րդ խաղաբեմնի երկրորդ նոր ներկայացումն է, միաժամանակ վաճառքի դրամատուրգի երկրորդ գործը, որին անդրադառնում են ամենամեծից: Այն բեմադրել է թատրոնի նոր ղեկավար Վահագն Մարտիրոսյանը: Բեմում ծավալվող գործողությունները տեղի են ունենում կյանքի ու մահվան բաժանարար վարազույրից այն կողմ, անդրադարձաբար աշխարհում: Հեմառու 40-օրյա շրջանում, համաբանալուց առաջ իրենց երկալին մեղերի դասին տասալիս հանդիպում են շարքեր իրավերի ու զբաղմունքի մարդիկ ու բացարձակ անկեղծությամբ վերլուծում, Բնում իրենց

արդած կյանքն ու գործած մեղերը... Արտահայտվող հարցադրումները, մարդու եւ աշխարհի փրկությունը թատրոնականության ու դարվեստության մեջ փնտրելու եզրահանգումները խորհակելու առիթ են ալիս արդողների: Հիմնականում հաջողված ներկայացման մեջ ընդգրկված են ինչպես թատրոնի ավագ ու միջին սերնդի արտիստներ, այնպես էլ երիտասարդ շնորհալի դերասաններ: «Ես հոլարս եմ, առաջնախաղից հետո ասաց թատրոնական հեղինակ Սամվել Խաչատրյանը, որ ավանդաբար այս բեմում, այս հրաբ Բարունակ ներկայացվեց իմ գործը»: Իսկ արվեստի վասակավոր գործիչ Երվանդ Դազանյանը նաեւ ճեց, թե ի վերջո Գյումրին ղեկավարում էր հոլարս սոս սալ մշակույթին: Ուրիշ տեղ չի ծնվելու Միեր Սկրյան, ասաց նա, ուրիշ տեղ չեն ծնվելու Հիրազ, Մինաս, այստեղ են ծնվելու: ԳԵՂԱՄ ՄԱՐԿՅԱՆ

ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԿՅԱԼԷ

«Խաղում ենք Մարոյան»

Երեսնի թատրոնական արվեստի եւ կենդանի ղեկավար ինստիտուտի դերասանական ֆակուլտետի 3-րդ կուրսը որդես դիտլումային աշխատանքներ կատարեց «Խաղում ենք Մարոյան» ղեկավար: Բեմադրությունն իրականացրել է կուրսի ղեկավար, ռեժիսոր Արմեն Էրալյանը: Տարբեր թատրոններում ռեժիսորական իր աղանդը դրսեւորած Էրալյանի այս բեմադրությունն էլ այն է ընկնում ինֆանտիլությամբ ու երևույթներ բացատրելու խիզախ եզրահանգումներով: Բեմադրության համար որդես բանալի է հնչում գլխավոր հերոսներից մեկի՝ ծակասաղի սարոյանական մեկնաբանությունը: «Կյանքի ժամերն արդի այնպիսի, որ այդ Բաղր ժամերին ոչ Բեզ, ոչ էլ կողմից արդողներին չդիտլեն արտահայտությունն ու մաղը: Ամենուրեք փնտրի բարին ու հենց հայտնաբերես, հանիր լուս աշխարհի իր քաղաքից, թող բարությունը լինի անկալակալ ու չամալի ինքն իրենից»:

սալի բանն է, որից զարահոտ է փլում»:

Ճնդյան օրից սարոյանական հերոսները սառաղում են կյանքի կործանարար հասակում ու անբարոյական այդ ծախծից էլ են փնտրում, կոկի են ալիս մահվան, աղաւստության, զարեթի միջավայրի դեմ:

Էրալյանն ամեն ինչ արել է, որդեսի արդիական շունչ հաղորդի ներկայացմանը, ընդգծվի սարոյանական փիլիսոփայությունը կյանքի ու մահվան մասին, որդեսի բարձրացված հարցադրումներն ու կերպարների զեղազիսական մտածողությունը համառունչ լինեն մեր օրերի մարդու մտահոգություններին ու կենսական-հոգեկան իրալիտակին:

Ուսանող-դերասաններն իրենց անկալակալ ու անմիջական խաղով ստեղծել են զույներով հարուստ ներկայացում, որը գոհացնում է հանդիսաստեղծ: Իսկ հանդիսաստեղ ուսանողներն են, դասախոսները, ռեկտորն է աղագա դերասանների հարազատները:

Դժվար է նախադասությունը սալ 13 սկսնակ դերասաններից որեւէ մեկին. նրանցից յուրաքանչյուրը խաղում է ինֆանտոսաց, բնական գծերով մարմնավորում կերպարը: Այսօր դեռ վաղ է ասել, թե նրանցից ով կարող է հասնել իր երազանքին, ով համարձակուրեն կալի թեմի վրա: Ուրախալիս այն է, որ ռեժիսորն ու ուսանողները հասել են իրենց նդասակին հուզում են դալիլիլին: Կարեւորն այն է, որ այս սկսնակ դերասանները զգան, որ սկալական սարածություն կա ուսանողական փոքր եւ որեւէ թատրոնի մեծ թեմերի միջեւ: Չգան, որ թեմի ծանալված վարդեսները նման են ասվածների, որոնք ղեկավարում են երազանքը, անհասանելի իղեալը: Տեղին է հիշել Մարոյանի խոսակալությունը: «Երկար ժամանակ մտածում էի, թե գրողն Աստված է, երբ վերադառնես հասա Գի դը Մոդասանին, հասկացա, որ գրողը մարդ է»:

Մարոյանի այս դարզ ու բարձր գիտակցությանը հասնելու համար 3-րդ կուրսի դասալիներն ու աղիկներն անասման դժվարին ու երկար ծանաղարի ունեն անցնելու:

Հաջողություն գանկանանք նրանց այդ դժվարին ու դասվավոր ծանաղարիին: ՍՈՒՐԵԱ ՍՈՒՐԵԱԳՅԱՆ

ՍՏԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՅՅԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

Նարեկյան դպրոց»

Հրաչյա Թամրազյանի ուսումնասիրությունը

Իրականության մեջ կատարվող յուրաքանչյուր տեղաշարժ (սնտեսական, գաղափարաբանական) անդադարադեմ է հասարակական կյանքի ողջ ընթացի վրա փոխելով այն, նոր մտածողություն եւ որակներ թելելով թե աշխարհիկ, թե հոգեւոր ուղիներին, որի արդյունքում ծաղկել է արվեստը, գրականությունը, դասագրությունը: Այս վերընթաց շարժումը թախանցել է նաեւ եկեղեցուց ներս ստեղծելով գիտակրական շարաքույթ հոսանքներ, նոր դպրոցներ: Մրանցից նեանավորը նարեկյան դպրոցն էր միջնադարյան Հայաստանի հոգեւոր կյանքում կատարած իր հեղաբեղիչ առաքելությունը:

Հարեկյան դպրոցը

կը դարգաբանելով նրանց ստեղծագործական-ժառանգական կաղերը, նարեկյան դպրոցի զարգացման ողջ ընթացը դիտարկում է իբրեւ մի ամբողջական, շարակաղված գրական ոլորտ, որում հասկալիս վերընթաց շարժում է արդի սեսական-վերլուծական միտքը, գրվել են դավանաբանական-ասվածաբանական-մեկնողական նեանավոր երկեր: Նրանց ակունքները սերտորեն անչլվելով անչիկ շրջանի դասական-փիլիսոփայական, գրական, հոգեւոր արժեքներին, մեակվել են իմադրանական նոր հայեցակարգով: Կարեւորելով շրամաբանությունը, համակարգված գիտելիլները դավանաբանության մեջ ներմուծվել են փիլիսոփայական-մեկնողական նոր շարքեր: Բանական այս հոսի մեջ նեմարելի էր նաեւ զգայական շեքը, որ ստեղծագործությունների հոգեմտային շարածր դարձնում է առավել ամբողջական, ընդգրկուն ու շնչել:

ՄԵՆԱԸԱ ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ

Հրաչյա Թամրազյանի «Նարեկյան դպրոց» ուսումնասիրությունը հայ միջնադարի այս կարեւոր դպրոցի եւ նրա նեանավոր ներկայացուցիչների խոսքով Աճեմյանը, Անանիա Շիրակացու եւ Գրիգոր Նարեկացու մասին ալիս է բազմաթիվ տեղեկություններ, անդադարադեմ նրանց կենսագրությանն ու

Հայկական գեղանկարչությունն Իրանում

Մայիսի 28-ին Հայաստանի առաջին Հանրապետության օրը, Թեհրանի լավագույն ցուցասրահներից մեկում ժամանակակից արվեստի բանագրանում բազմեց հայ նկարիչների աշխատանքների ցուցահանդեսը, որը նվիրված էր Հայաստանում Իրանի դեպուտատական կոդր Մեհնուզ Ասվարը, ցուցահանդեսը կազմակերպել են Հայաստանում Իրանի դեպուտատությունը եւ Հայաստանի նկարիչների միությունը: Ներկայացված են Մարտին Տոնյանի,

Որբերս Ալվազյանի, Առաւա խանգալյանի եւ Այսեր Մարտիրոսյանի 78 գեղանկարչական աշխատանքներ: Իրանի դիվանագետի կարծիքով, ցուցահանդեսը անցնում է մեծ հաջողությամբ: Իրանցի յուր նկարիչների դասալիսան ցուցահանդեսը երեսունը կրազի 2000 թ. սեղեսնեթերին: Պրն Ասվարը տեղեկացրեց, որ 1999 թ.-ին Հայաստանի եւ Իրանի միջեւ մեակուրային դուրսի 50 դասվիակություններ են փոխանակվել:

ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

